
Frigjøringsjubileet

Besværlig feiring

Av Gjermund Opsal, Hole

I et sympatisk innlegg i Aftenposten 25.4. nevner Ole-Thor Svele sin uvilje mot å generalisere. Men han «har intet ønske om å treffe tyske veteraner fra Bagn og Tonsåsen, ei heller fra Kirkenes og Alta. Så slipper jeg å ta dem i hånden.» – Dette skyldes Sveles sterke minner fra den tiden, og hans motvilje er forståelig. Likevel har jeg lyst til å nevne noe som finnes på side 138 i Andreas Hauges bok «Valdres 1940». Under tegningen av en tysk kaptein i stål-hjelm står følgende tekst:

«Dr. jur. Hauptmann (R) Herbert Stemmer fra Osnabrück, sjef for 9. kompani/IR 236 under kampene i Bagn 1940. Han ble fanget på Bagnsbergene med knust fot, og kom ikke mer i aktiv krigstjeneste. Var i engelsk fangenskap som offiser under 1. verdenskrig. Han var en sterk motstander av NS, og ble satt inn som advokat av britene i oppgjøret med nazistene etter krigen. Herbert Stemmer døde i 1974.»

Det bildet som mer enn noe symboliserer frigjøringen for 50 år siden, er Hjemmestyrkenes overtagelse av Akershus festning. Tyskeren som overleverte festningen, var major og het Nichterlein. Han var også reserveoffiser. I det sivile liv hadde han vært direktør for et musikkonservatorium. Som pianist hadde han før krigen spilt i Albert Hall i London. Major Nichterlein var en venn av fredsprisvinneren Albert Schweitzer, som han hadde vært på musikkturné sammen med. Nichterlein døde bare én uke etter at han kom hjem til Tyskland 1946, etter internering i Skiensområdet.

Det var en av major Nichterleins voktere i 1945/46, Helge Lindholm, som fortalte dette i Aftenposten i juni 1964. Historien ble kjent ved at brevene mellom den visstnok meget sympatiske tyske majoren og Albert Schweitzer ble sensurert av Lindholm.

Ap 29/4-95